

ДА УЦЕЛИШ !

Целта може да не бъде постигната,
ако противодействието на възникнал проблем закъснее.



Цитати

Има три причини поставените цели да не бъдат постигнати и те са валидни както в личен, така и в общочовешки план. Първата причина е настъпила бърза промяна, втората – наличие на някаква пречка и третата – забавяне или грешка при установяването на реалната ситуация и адекватната реакция, за да бъде запазена съответната система в нейните граници. Ако са налице тези три параметъра, целта няма да бъде постигната.

*- Донела Медоус, Йорген Рандерс и Денис Медоус,
Граници на растежа: 30-годишната актуализация*

Не е достатъчно да се прицелите, трябва и да уцелите.
- италианска поговорка

В климатичната система можем да проследим изключително дълги забавяния. Отнема време за разработване на по-ефективни превозни средства, сгради и нови въглеродно неутрални технологии. Още по-бавна е замяната на съществуващата енергоемка инфраструктура и производствени процеси с новите технологии.

Има допълнителен период от време между намаляването на емисиите и промените в концентрациите на парникови газове, между тези концентрации и средните глобални температури, както и между температурите и вредните въздействия - промени в ледената покривка, морското равнище, метеорологичните модели, селскостопанската производителност, нивата на изчезване на видовете и разпространението на заболяванията.

- Джон Стърман, директор в MIT System Dynamics Group



Връзка с климата

Недостатъчно категоричната реакция по отношение на нарастващите емисии от парникови газове често се оправдава с предположението, че когато щетите от климатичните промени най-накрая започнат да изглеждат сериозни, обществото ще може да предотврати разрастването им чрез бързи действия. Това виждане е невярно и опасно, защото пренебрегва динамичните последици от забавеното във времето осъзнаване и реакция на климатичните промени.

Забавянията при констатирането на щетите, постигането на научен и политически консенсус по тях и прилагането на нови политики създават допълнителни трудности. Това, за съжаление, ще направи невъзможно ограничаването на щетите в приемливи граници. Когато осъзнаването достигне до широката общественост, ще бъде твърде късно, за да се предотврати задълбочаването на проблемите.



За тази игра

Играта „Да уцелиш!“ илюстрира как закъснялата реакция ще попречат участниците да постигнат бързо и точно целта си. Колкото по-голямо е закъснението, толкова по-голямо е отклонението от целта.

Брой участници	Това е демонстрационна игра. Участват трима души, докато произволен брой хора остават като наблюдатели.
Време	20-30 минути
Място	Необходимо е достатъчно място, включващо голяма бяла дъска, флипчарт, черна дъска или друга повърхност за писане, така че публиката да има възможност да наблюдава демонстрацията.
Материали	маркер; две превръзки за очи, удобни за носене за период до петнадесет минути; три баджа с надписи: Администратор, Политик, Учен
Предварителна подготовка	Подредете оборудването и подгответе баджовете с имената.

Указания как да проведем играта



1

Начертайте възможно най-голяма окръжност в средата на повърхността за писане. Окръжността трябва да е с диаметър най-малко 60 см. Колкото е по-голяма, толкова по-добре. Поставете точка в средата на окръжността. В окръжността напишете думата „проблеми“, а извън нея - думата „хаос“.

2

Обявете: „Имам нужда от доброволец от публиката. Доброволецът трябва да рисува с дясната си ръка и да може да носи превръзка на очите за няколко минути“. Ако никой не изяви желание бързо да се включи, помолете някой от първия ред, който отговаря на вашите два критерия, да се присъедини към вас пред публиката. Дайте маркер на първия доброволец. Пояснете на публиката, че този човек е Администраторът. Подайте му съответния бадж.

Обявете: „Ще има три опита. В началото на всеки опит Администраторът ще държи маркера в дясната си ръка върху точката в средата на големия кръг. След това ще посоча точка-цел върху кръга. Когато кажа „Старт“, целта на Администратора е да премести върха на маркера от средната точка към целта възможно най-бързо, като спре само когато писецът на маркера е точно в центъра на целта. Администраторе, ще ти кажа кога да спреш. Дръж маркера си в контакт с повърхността по време на всеки опит, така че всеки да може да види пътя, който изминаваш от средната точка до целта.“

Обяснете, че това упражнение е метафора на изменението на климата: „Началната точка, в центъра на кръга, е нивото на парниковите газове, което съществува днес. Целта, която ще очертавам в различни моменти върху кръга, е нивото на парникови газове, което би осигурило устойчивост. Времето, през което маркерът на Администратора изминава разстоянието от центъра на кръга до целта, е времето, през което обществото схваща проблемите, преди да се постигне климатична устойчивост. Ако Администратора излезе извън целта, ще преминем в зоната на Хаоса. Ние искаме да решим проблемите възможно най-бързо. Затова трябва да преминем от началото към целта възможно най-бързо. Един

човек от публиката ще измерва времето по време на всеки от трите опита и ще записва резултата в таблица.“



3

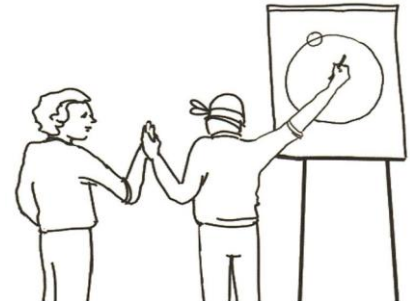
Изберете човек от публиката, който има техническа възможност да отчете в секунди времето, необходимо на Администратора за достигане на целта при всеки от трите опита. Посочете първата си цел, като нарисувате малък кръг от 1-2 см някъде на линията, образуваща големия кръг. След това дайте старт. В този първи опит Администраторът трябва да може да премести маркера бързо и директно от началната точка до центъра на целта. Когато маркерът застане в малкия целеви кръг, кажете „**Стоп!**“. Помолете този, който отчита времето, да съобщи колко време е отнело придвижването. Запишете номер 1 до линията в средата на кръга до целта и времето, което е било необходимо за придвижване от центъра към целта.



4

Помолете друг човек от публиката да стане – някой, който пише с дясна ръка и който ще може да носи превръзка на очите. Този човек ще бъде Политикът. Нека постави баджа и да се обърне към повърхността за писане. Поставете превръзка на очите на Администратора, който ще държи маркера. Преместете дясната ръка на Администратора, така че маркерът отново да е върху точката в центъра на кръга. Поставете лявата ръка на Администратора върху десния показалец на новия човек, който стои отляво на Администратора и който е с гръб към публиката и с лице към дъската с очертаня кръг. Вторият човек, Политикът, може да вижда кръга, но не му е позволено да говори. Политикът може да комуникира с Администратора само като движи десния си показалец в посоката, в която трябва да се движи маркерът.

Кажете: „**Отново имаме същата задача: да постигнем устойчивата цел, която ще начертая в друга част от кръга. След като кажа „старт“, Администраторът ще се опита да премести маркера възможно най-бързо и точно от началната му точка в центъра на кръга до новата цел, която ще посоча във външната част на кръга.**“



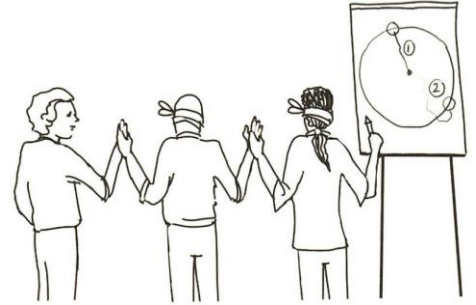
Администраторът обаче сега е със завързани очи, така че трябва да бъде ръководен от Политика. Администраторът ще трябва да намери целта, използвайки само информацията от движенията на пръста на Политика. Политикът вижда кръга, разбира се, но не му е позволено да говори и не може да докосне кръга. Човекът в публиката отново ще измери колко време отнема достигането до целта.“

Начертайте нова цел в различна част от големия кръг доста далеч от първата цел. Нека човекът, който ще измерва времето, е готов. След това кажете „**Готови! Старт!**“ Уверете се, че човекът, който чертае, поддържа контакт с повърхността, така че вие и публиката по-късно да можете да видите линията, маркираща движението от началната точка до целта. Успехът в постигането на устойчивост все още е възможен, въпреки че ще отнеме повече време. Линията ще има повече криволичения и може би ще прескочи целта, премествайки се за кратко в зоната, „хаос“, преди да спре в центъра на целта. Внимавайте, за да кажете на измерващия времето да спре, точно когато маркерът е напълно в рамките на по-малкия целеви кръг, а не просто близо до целта. Обозначете новия ред с номер 2 и до него запишете времето, което е отнело изпълнението на втората задача.



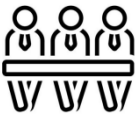
5

Нека трети човек от публиката да излезе отпред. Този човек ще представлява Учения, със съответния бадж. Оставете превръзката на очите на Администратора, който продължава да държи маркера. Поставете нова превръзка на очите на Политика. Сложете лявата ръка на втория човек върху десния показалец на третия Учения. Насочете маркера в дясната ръка на Администратора обратно в централната точка в големия кръг. Ученият вижда, докато първият и вторият доброволец остават със завързани очи и трябва да разчитат на докосването на ръцете. Целта си остава същата. След като посочите нова цел, доста далеч от която и да е от първите две, дайте старт. Администраторът трябва да премести маркера възможно най-бързо от началната точка до центъра на целта. Но този път напътствията ще дойдат от по-далече и ще включват още двама души, което означава по-големи забавяния. Резултатът най-вероятно ще бъде линия, която е много по-крива и вероятно ще отнеме повече време на Администратора, за да изпълни задачата. Вероятно и повече време ще бъде прекарано в зоната на хаоса. След като целта е достигната, маркирайте линията с номер 3 и отбележете времето, което е било необходимо за начертването ѝ.



6

Сега можете да кажете на двамата доброволци да махнат превръзките от очите си. Съберете баджовете с имената, благодарете и на тримата и нека да се върнат на местата си.



Обобщение и дискусия

- Какво общо забелязахте между трите линии?
- Защо последният опит беше много по-бавен и по-непрецизен от първия?
- Къде виждате забавяне във веригата между емисиите и екологичните щети в системата на климатичните промени?
- Какво ни показва тази игра за процеса на контрол на емисиите парникови газове?
- Тъй като постигането на научен и политически консенсус за съответните мерки се забавят, какво въздействие трябва да очакваме от изменението на климата?

Този игра е адаптиран вариант на **Hit the Target Game (The Climate Change Playbook, Dennis Meadows, Linda Booth Sweeney, and Gullian Martin Mehers)**